

Lausunto

05.07.2022

VN/1868/2020

Asia: VN/1868/2020

Lausuntopyyntö luonnoksista Business Finland -lainsäädäntöön esitettävistä muutoksista

Lausunnonantajan lausunto

Voit jättää kommentit lausuntoon myös liitteenä

[vtv_lausunto_bf_5_7_2022_lopullinen.docx](#)

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausuntopyyntönne 9.5.2022, VN/1868/2020

LAUSUNTO LUONNOKSISTA BUSINESS FINLAND -LAINSAÄDÄNTÖÖN ESITETTÄVISTÄ MUUTOKSISTA

Valtiontalouden tarkastusvirasto kiittää mahdollisuudesta kommentoida luonnoksia. Tarkastusviraston mukaan esitysluonnoksessa nyt toteutettavaksi ehdotettu malli ei poista oleellisilta osin nykyiseen organisaatiomalliin liittyvää riskiä ja ongelmia, jotka johtuvat epäselvästä vastuun- ja tehtävänjaosta.

Lisäksi tarkastusvirasto esittää lausuntonaan seuraavaa.

Hallintomallikokonaisuus, joka muodostuu virastosta (Rahoituskeskus) ja sen sisällä olevasta valtioneemmistöisestä osakeyhtiöstä (Business Finland Oy) on aiheuttanut ongelmia, joista keskeisin

on ollut julkisten hallintotehtävien jakaminen Rahoituskeskuksen ja yhtiön kesken. Malliin liittyviä ongelmia on tarkemmin käsitelty muun muassa tarkastusviraston laillisuustarkastuskertomuksessa (11/2019) Voitto tavoittelemattomien yhteisöjen tukeminen ja eräät erillismenettelyt sekä tarkastusviraston 23.10.2020 työ- ja elinkeinoministeriölle antamassa lausunnossa luonnoksesta hallituksen esitykseksi Innovaatorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta.

Nyt käsillä oleva lakiesitysluonnos ei ole edennyt tarkastusviraston toivomaan suuntaan, jossa kokonaisuutta olisi arvioitu perusteellisesti uudelleen. Myös työ- ja elinkeinoministeriön teettämässä riippumattomassa arvi-oinnissa (TEM 2021:46) Business Finlandin toiminnasta on todettu, että nykyinen Business Finlandin hallinto-malli on ongelmallinen. Arvioinnissa on painotettu, että yksiselitteisiä, nopeita ratkaisuja ei kuitenkaan ole näköpiirissä. Tämän vuoksi tarvittavien korjaustoimenpiteiden riittävä taustoitus, eri vaihtoehtojen vertailu ja huolellinen valmistelu on tärkeää. Nyt käsillä olevassa lakiesitysluonnoksessa on tilkkutäkkimäisesti esitetty nopeita ratkaisuja joihinkin esillä olleisiin ongelmiin. Lisäksi esitysluonnoksessa on lyhyesti esitelty ja analysoitu kolme vaihtoehtoa olemassa olevaan malliin ja esitysluonnoksessa on hylätty kaikki nämä kolme vaihtoehtoa hyvin niukoilla perusteluilla

- 1) Rahoituspäätösten valmisteluvastuun siirtäminen kokonaisuudessaan yhtiöstä Rahoituskeskukseen,
- 2) Business Finlandin toiminnan siirtäminen kokonaisuudessaan Rahoituskeskukseen,
- 3) Yhtiö vastaisi Business Finlandin ulkomaanverkoston toiminnasta ja Rahoituskeskus puolestaan Business Finlandin muusta toiminnasta.

Tarkastusviraston näkemyksen mukaan esitysluonnoksessa on yksipuolisesti käytetty perusteluna sitä, että nimenomaan nyt esitetyssä ratkaisussa säilytettäisiin voimassa olevassa lain 1 §:n 3 momentin tavoite siitä, että Rahoituskeskus ja yhtiö muodostavat toiminnallisen kokonaisuuden ja niitä johdetaan yhteisellä strategi-alla. Myös muissa esitetyissä vaihtoehtoissa on aivan yhtä mahdollista muodostaa hyvä toiminnallinen kokonaisuus ja tehdä ja noudattaa yhteistä strategiaa. Uudistusten ensisijaisena tavoitteena ja tarpeena ei pidä itseisarvona olla yhteinen strategia tai tietty toiminnallinen kokonaisuus, vaan se, että tämä kokonaisuus vas-taa mahdollisimman hyvin toiminnalle asetettuihin tavoitteisiin ja tehtäviin.

Esitysluonnoksessa on todettu em. vaihtoehto yhden (1) suhteen (Rahoituspäätösten valmisteluvastuun siirtäminen kokonaisuudessaan yhtiöstä Rahoituskeskukseen), että ”vaihtoehto vastaisi [tässä] hallituksen esityksessä esitettäviä muutoksia selkeämmin eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen ratkaisussa, VTV:n laillisuustarkastuksessa ja Business Finlandista tehdystä ulkoisessa arvioinnissa esitettyihin huomioihin, kun rahoituspäätösten valmistelu kuuluisi kokonaisuudessaan viranomaisena toimivalle Rahoituskeskukselle. Rahoituspäätösten valmistelun voidaan katsoa sisältävän julkisia hallintotehtäviä, joista osaan sisältyy myös julkisen vallan käyttöä. Vaihtoehto vastaisi myös valtiovarainministeriön suositukseen yhtiöittämisestä, jonka mukaan, jos

julkiseen palveluun liittyy asiakkaan osalta oikaisuvaatimus-, valitus- tai muu muutoksenhakumenettely, palvelutuotannon järjestäminen yksityisoikeudellisessa muodossa edellyttäisi erityisiä tarkoituksenmukaisuusperusteita. Vaihtoehto myös vahvistaisi Business Finlandin rahoitusprosessin synergiaa ja yhtenäisyyttä. Rahoitus-toiminnan ollessa jaettu kahden organisaation välillä rahoitusprosessissa sisäiset synergiat eivät välttämättä täysin toteudu.”

Tästä analyysistä ja perusteluista huolimatta tämä vaihtoehto on hylätty. Tarkastusviraston näkemyksen mukaan vaihtoehdon yhden (1) puolesta esitetyt argumentit ovat painavampia kuin vaihtoehdon hylkäämisen puolesta esitetyt.

Tarkastusvirasto katsoo, että esitysluonnoksessa nyt toteutettavaksi ehdotettu malli ei poista oleellisilta osin nykyiseen organisaatiomalliin liittyvää riskiä ja ongelmia, jotka johtuvat epäselvästä vastuun- ja tehtävänjaos-ta.

Matti Okko,

Johtaja, Kestävä julkinen talous

Vesa Koivunen,

Apulaisjohtaja, Kestävä julkinen talous

Koivunen Vesa
Valtiontalouden tarkastusvirasto